

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobce **R. Č.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 25. 7. 2002,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 25. 7. 2002, **se zrušuje** pro vady řízení**.**

II. Věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Dne 3. 6. 2002 byla žalované doručena žádost žalobce ze dne 28. 5. 2002 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům

československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále též „zákon“). Žalobce touto žádostí uplatnil nárok politického vězně, a to za dobu vazby od 23. 10. 1988 do 16. 10. 1990. Rozhodnutím ze dne 25. 7. 2002 žalovaná žádost žalobce zamítla. Své rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobci na poskytnutí jednorázové peněžní částky za uvedenou dobu nárok nevznikl, protože rozhodnutí sp. zn. 1 T 2/90 ze dne 16. 11. 1990 vydané Krajským soudem v Ústí nad Labem o žalobcově věznění v uvedené době nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas opravný prostředek formálně označený jako odvolání. V opravném prostředku uvedl, že má za to, že podmínky nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky splňuje, neboť z rozsudku 1 T 2/90 vyplývá, že byl zproštěn obžaloby a to z důvodu vykonstruovaného obvinění stran vyšetřovatelů STB. Poukázal na to, že byl ve vazbě držen kvůli zcela evidentně vykonstruovanému obvinění, nemá záznam o odsouzení v trestním rejstříku a z rozhodnutí nezávislého soudu vyplývá, že byl ve vazbě držen protiprávně. Poukazuje na to, že byl uvedeným rozsudkem zproštěn obžaloby, a tedy nebyl odsouzen, namítá, že nebyl informován o tom, že by podmínkou nároku bylo zrušení tohoto rozhodnutí. Zároveň v opravném prostředku uvedl, že mu nebyla dosud poskytnuta žádná náhrada za čas strávený ve vazbě.

V písemném vyjádření k opravnému prostředku žalovaná navrhla, aby soud napadené rozhodnutí potvrdil, neboť žalobce není osobou oprávněnou ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. Poukázala na to, že žalobce byl v rámci trestního stíhání, v jehož průběhu byl vzat do vazby, zproštěn obžaloby proto, že nebylo prokázáno, že spáchal skutek, pro který byl stíhán. Toto rozhodnutí nezakládá jeho nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. proto, že soud nepostupoval na základě ustanovení zákona č. 119/1990 Sb., nebo zákona č. 198/1993 Sb., ale podle ustanovení trestního řádu. Žalovaná též odkázala na to, že žalobce mohl své nároky na náhradu škody za dobu věznění uplatnit postupem podle § 5 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím státu nebo nesprávným úředním postupem.

Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky formou vyplnění formuláře, v němž zaškrtnutím příslušné části uplatnil nárok jako politický vězeň. Žalobce žádost doložil potvrzením Vězeňské služby ČR ze dne 22. 3. 2002, č. j. GŘ VS 2187/48660/53/2002, o vykonání vazby v době od 23. 10. 1988 do 16. 10. 1990, z níž byl dle tohoto potvrzení propuštěn na příkaz Krajského soudu Ústí n. Labem sp. zn.1 T 2/90; dále žádost doložil stejnopisem rozsudku Krajského soudu v Ústí n. Labem ze dne 16. 11. 1990, kterým byl žalobce a další obžalovaní podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěni obžaloby za jednání, jímž měli spáchat trestný čin záškodnictví podle § 95 odst. 1 písm. a) odst. 2 písm. a) tr. zák. a dále byli, spolu s dalším obžalovaným, zproštěni obžaloby za jednání, jímž měli spáchat trestný čin vraždy podle § 9 odst. 2 k § 219 tr. zák. Z odůvodnění tohoto rozsudku se podává, že provedené dokazování nepostačilo k prokázání viny v žádném z bodů podané obžaloby. Žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 7. 2002 žádost žalobce zamítla s odůvodněním, že žalobci nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl, protože rozhodnutí sp. zn. 1 T 2/90 ze dne 16. 11. 1990 vydané Krajským soudem v Ústí nad Labem o jeho věznění nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) z Vrchního soudu v Praze. Podle tohoto ustanovení Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy, v nichž byla přede dnem účinnosti s. ř. s. dána jejich věcná příslušnost, dokončí řízení zahájená před těmito soudy. V předmětné věci bylo přede dnem 1. 1. 2003 zahájeno řízení u Vrchního soudu v Praze a byla dána věcná příslušnost vrchního soudu, neboť obsahem žaloby byl návrh na přezkoumání rozhodnutí vydaného podle zákona č. 261/2001 Sb. Jde-li o věci správního soudnictví, pak podle ustanovení § 129 odst. 2 s. ř. s. řízení o opravných prostředcích, o nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy podle ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Žaloba je důvodná.

Zákon č. 261/2001 Sb. zakládá v § 3 odst. 1 nárok na přiznání jednorázové peněžní částky osobám, které vymezuje v § 1 odst. 1 a 3 zákona a označuje je legislativní zkratkou „účastník národního boje za osvobození", dále osobám, které vymezuje v § 2 odst. 1 zákona a označuje je legislativní zkratkou „politický vězeň" a též i vdovám a vdovcům po těchto osobách.

Nárok, jehož přiznání se žalobce domáhá, je nárokem osoby uvedené v § 2 odst. 1 citovaného zákona, tedy osoby, která splňuje podmínky politického vězně tak, jak je speciálně pro účely založení nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona tento zákon v uvedeném ustanovení vymezuje.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky, tak zákon váže na současné splnění tří podmínek; musí jít o občana České republiky, dále že tento občan byl na základě rozhodnutí vězněn v době mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a prokázaná doba věznění dosáhla minimálně délky tří měsíců a konečně též podmínka, že rozhodnutí o věznění takového občana bylo zcela nebo z části zrušeno buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Z důkazů, které byly v řízení soustředěny, vyplývá, že žalobce byl, spolu s dalšími obžalovanými, obžalován pro trestný čin záškodnictví podle § 95 odst. 1 písm. a) tr. zák. a pro trestný čin vraždy podle § 9 odst. 2 k § 219 tr. zák. a rozsudkem Krajského soudu v Ústí n. Labem ze dne 16. 11. 1990 byl, stejně jako ostatní obžalovaní, zproštěn obžaloby v plném rozsahu. Potvrzením Vězeňské služby ČR bylo doloženo, že žalobce se v době od 23. 10. 1988 do 16. 10. 1990 nacházel ve vazbě, z níž byl propuštěn na příkaz Krajského soudu v Ústí n. Labem, listiny dokládající rozhodnutí, na jehož základě byl žalobce vzat do vazby a stejně tak i v potvrzení uváděný příkaz krajského soudu k jeho propuštění z vazby, ve spise chybí. Z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 11. 1990 však mimo vší pochybnost vyplývá, že tímto rozhodnutím nebylo rozhodováno o věznění

žalobce, naopak žalobce jím byl obžaloby z trestných činů kladených mu za vinu, zproštěn. Pokud tedy správní orgán vzal za podklad svého rozhodnutí tento rozsudek, vyvodil z něho závěr, že tímto rozsudkem bylo o věznění žalobce rozhodnuto a nesplnění podmínky nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky vázal na to, že tento rozsudek následně nebyl zrušen podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo zákona č. 198/1993 Sb., vzal za základ svého rozhodnutí skutkový stav, který je v rozporu se spisem. I když nebyly ve správním řízení soustředěny k tomu potřebné podklady, je nepochybné, že žalobce byl ve vazbě na základě jiného rozhodnutí než rozsudku ze dne 16. 11. 1990 a toto rozhodnutí o jeho věznění mělo být poměřováno se splněním podmínek pro přiznání nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Soud proto podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. bez dalšího napadené rozhodnutí pro tuto vadu řízení zrušil, a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, v němž je žalovaná vázána právním názorem vysloveným soudem v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.) V souladu s ustanovením § 76 odst. 1 s. ř. s. soud o věci rozhodl, aniž by nařizoval jednání.

Úspěšnému žalobci, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů příslušelo (§ 60 odst. 1 s. ř. s.), náhrada nákladů řízení přiznána nebyla, neboť z obsahu spisu vyplývá, že mu náklady řízení nevznikly. Žalovanému právo na náhradu nákladů nevzniklo (§ 60 odst. 1 a contr.)

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. 10. 2003

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu